

MÜASİR KİTABXANA-İNFÖRMASİYA FƏALİYYƏTİNDƏ LAYİHƏ MENECMENTİ

Elnur Nəzəraliyev

AMEA-nın Məhəmməd Füzuli adına

Əlyazmalar İnstitutunun dissertantı

Bakı şəhəri XXI Əsr Beynəlxalq Təhsil və İnnovasiya Mərkəzi

nazaraliyev_elnur@mail.ru

Проектной менеджмент в современной библиотечно информационной деятельности

Резюме: Стаття досліджує сучасну інформаційну діяльність бібліотеки і задачі проектного менеджмента бібліотеки. В тому числі, в статті опубліковані різні проекти, які організовуються з допомогою бібліотек.

Project management in library-information activity

Abstract: The article explores the modern library information activity project management problems in the contest of library information activity. At the same time in the article were reflected different projects enforce by libraries.

Açar sözlər: müasir kitabxana informasiya fəaliyyəti, layihə menecmenti, kitabxanaların maddi texniki bazası, müəllif hüquqları problemi.

Ключевые слова: современные виды деятельности библиотек, управление проектом, материально-техническая база библиотек, проблемы авторских прав.

Keywords: modern library activities, project management, the material-technical base of libraries, copyright issue.

Azərbaycan Respublikası müstəqillik əldə etdikdən sonra beynəlxalq münasibətlərin müstəqil subyekti olaraq müxtəlif strukturlara, birliklərə, qurumlara üzv olmağa başladı. Xüsusilə, Avropa birliyi və Avropa standartlarını təmin edəcək addımlar qətiyyətlə atılır, ölkənin dinamik inkişafının təmin olunması istiqamətində əməli işlər görülürdü.

Elm və təhsilə informasiya xidməti kitabxana fəaliyyətinin tarixi və ənənəvi predmetidir. Cəmiyyətin sosiallaşması ilə kitabxanalar yeni sosial funksiyaları öz üzərinə götürsə də, onun tarixi vəzifələri dəyişmədi. Təhsilə və elmin inkişafına informasiya xidməti kitabxanaların yaranmasından başlayaraq onun əsas vəzifəsi olaraq qarşıya çıxır.

Müasir kitabxana-informasiya fəaliyyəti elm və təhsilə informasiya təminatında layihə menecmenti istiqamətində fəaliyyətinə yenidən və müasir tələblər çərçivəsində baxmalı, layihələrin stajeri əhəmiyyəti, texnoloji icra prosesi, innovativlik səviyyəsi, rasionallığı kitabxana-informasiya fəaliyyətinin əsas prinsiplərinə əsaslanmalıdır.

Kitabxanaların həyata keçirdiyi müasir layihələri aşağıdakı kimi təsnifləşdirmək olar.

Ərazi prinsipinə görə: 1. Beynəlxalq layihələr, 2. Regional layihələr.

Məzmununa görə: 1. Universal layihələr, 2. Sahəvi layihələr.

Mahiyyətinə görə: 1. İnnovativ layihələr (startaplar), 2. İnteqrasiya layihələri.

Maliyyə tutumuna görə: 1. Kommersiya layihələri, 2. Sosial layihələr.

Kitabxanaların maddi-texniki bazası və layihələrin idarə olunması (Proekt menecment) kitabxana-informasiya fəaliyyətinin əhəmiyyətli istiqamətidir.

Kommersiya tipli Elektron kitabxanaların inkişaf perspektivləri və vəzifələri olaraq bunları qeyd etmək olar:

- Elektron nəşrlər axınının artması hesabı ilə kitabxana fəaliyyətinin planlaşdırılmasına yeni yanaşma;
- Bütün kateqoriyalardan olan istifadəçilər üçün kitabxana fondları və məlumatın eyni səviyyədə əldə olunmasını təmin etmək;
- Kitabxanalarda və kitabxanalar üçün elektron resurslar; elektron partlayışın aradan qaldırılmasında kitabxanaların rolu;
- Açıq məlumat arxivlərinin yaradılması;
- Kitabxanalar və tədris, e-learning;
- Müəllif hüquqları və intellektual mülkiyyət hüququn qorunması.

Elektron nəşrlərin sayı xüsusilə elm sahəsində çox sürətlə artmaqdadır. Nəşr olunan hər 3 jurnaldan 1-i referativ jurnallardır ki, bunların da elektron və ya çap formasında olmasından asılı olmayaraq əksəriyyəti ödənişli əsaslarla təqdim olunur. Buna görə də nəşrlərin əldə edilməsi məsələsi elmi araşdırmaların inkişafına yönələn ən vacib məsələdir. İnternet vasitəsilə tədqiqatçı işlərinin nəşrlərinin sərbəst əldə edilməsinə imkan yaradan Açıq Arxiv Təşəbbüsü bu məsələnin həllinə yönəlmişdir.

ABŞ-da 1999-cu ildə biologiya elmləri və biotibb sahəsində jurnalların elektron arxivi kimi yaradılan **PubMedCentral** dünyanın aparıcı jurnallarına nəşriyyatlarla müqavilə əsasında ödənişsiz girişi təmin edir (o cümlədən, Elsevier, Springer, Blackwell kimi nəşriyyatlara).

Elektron nəşrlərin istifadəsi sahəsində səylərin birləşdirilməsi məqsədilə Rusiyada 2002-ci ilin noyabrında Kitabxana Konsorsiumu kimi fəaliyyət göstərən təşkilat yaradıldı. Qeyri-kommersiya əməkdaşlığı olan “Milli Elektron İnformasiya Konsorsiumu”na («**Национальный Электронно Информационный Консорциум**»¹¹) Rusiya Dövlət Kitabxanası, Rusiya Milli Kitabxanası, xarici ədəbiyyatın Ümumrusiya dövlət kitabxanası daxil oldular.

¹¹<http://www.neicon.ru>

Təssüflə qeyd edilməlidir ki, Azərbaycanda kitabxana-informasiya təminatı sahəsində belə inteqrasiya prosesləri həyata keçirilmir. Eləcə də informasiya bazarının öyrənilməsi, istehlakın öyrənilməsi, bazarın proqnozlaşdırılması kimi fəaliyyətə də beynəlxalq təcrübəni öyrənmək və tətbiq etmək baxımından ehtiyac var. Bu istiqamətdə aşağıda qeyd olunan istiqamətlərdə əməli işlər görülməlidir.

Lisenzialaşdırma problemi.

Müasir kitabxana fəaliyyətində mühüm yeri qlobal şəbəkədə mövcud olan tammətənzil sənəd və resurslara əlçatırılığın təmin olunması problemidir. Bu planda əsas əhəmiyyət kəsb edən problem lisenzialaşdırma - qlobal şəbəkədən əldə edilmiş materialların statusunun müəyyənləşdirilməsidir. Kitabxanalar elektron resurslardan istifadə zamanı yeni bir problemlə üzləşirlər ki, bu da məlumat çatdırıcıları ilə müqavilə məsələsidir. Lisenzialaşdırma zamanı bəzi aspektlər mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Məsələn, vəziyyətin proqnozlaşdırılması (əgər abunə yazılışı dayandırılrsa, jurnalın köhnə nömrələrinin aqibəti necə olacaq, istifadəçilər çap formasından istifadə edəcəklərmi?), müəllif hüquqlarını öyrənilməsi (milli və beynəlxalq qanunlar).

Qeyd etmək lazımdır ki, lisenzialaşdırmanın vahid sxemi hələlik mövcud deyildir. Lakin belə problemlə ümumi cəhətləri sadalamaq olar:

- Lisenzialaşdırma təcrübəsinin çatışmazlığı;
- Xarici partnyorlarla danışıqların çətinliyi, eyni zamanda lisenziya alacaq ölkələrdəki dil müxtəlifliyi və ölkələrin qanunlarındakı fərqlilik;
- Danışıqlar aparılmasında təcrübənin az olması;
- Elektron resurs bazarının qeyri-stabilliyi;
- Kitabxanalarda maliyyə vəsaitinin çatışmazlığı.

Kitabxanalar özləri bütün sadalanan problemləri həll etmək qüdrətində deyil. Gözləmək olar ki, bu sahədə hüquqşünasların fəaliyyəti artacaqdır. Burada sadalanan məsələlərdə kitabxanaçıların təcrübə qazanması heç də az əhəmiyyət kəsb etmir. Mövzunu məqsədyönlü şəkildə kitabxanaçıların təhsili və yenidən hazırlanması proqramına daxil etmək lazımdır.

Lisenzialar və müəllif hüququ haqqında qanunlar intellektual və elmi sənədlərdən vicdanla istifadəni təmin edir. Kitabxanaları bir məsələ narahat edir ki, lisenzialar kitabxanalararası abonementin fəaliyyətini məhdudlaşdırır və bununla da kitabxananın yerləşdiyi ölkənin deyil, jurnalın nəşr olunduğu ölkənin qanunlarına əsaslanır. Digər tərəfdən, kitabxanalar başa düşməlidirlər ki, nəşriyyatlar kommersion təşkilatları olduqları üçün öz nəşr etdikləri materialların istifadəsindən gəlir əldə etməlidirlər. Lisenzialaşdırmaya dair danışıqlara təsirlərini artırmaq üçün elmi və akademik cəmiyyətlər konsorsium və şəbəkələrdə birləşməyə başlamışlar.

Administrativ problemlər. Kitabxanaçılar elm və təhsil sistemində informasiya təminatı sahəsində əsas kadr heyətini təşkil etməlidir. İT mütəxəssisləri və proqram təminatı, dilçi mütəxəssislər kitabxananın funksional sahələrinə cəlb olunmalı, fəaliyyətin yüksək keyfiyyətinə və rasionallığına xidmət etməlidirlər.

Avadanlıq və texniki təchizat. Qeyd etməliyik ki, kitabxana-informasiya təminatının müasir innovativ layihələri ənənəvi olaraq çox böyük vəsaitlər tələb edir. Alimlər, müəllimlər, tələbələr və digər istifadəçi qrupları üçün informasiya əldə olunmasını təmin etmək məqsədilə kitabxana müvafiq sayda istifadəçi kompüterinə malik olmalıdır. Texniki və proqram təminatı da dövrlə uyğun olmalıdır. Hər 2-3 ildən bir onu daha yeni model və versiya ilə əvəz etmək lazımdır. Əgər kitabxana bunun yazılışında vəsaitə qənaət edə bilərsə, bu vəsait avadanlıq və şəbəkəyə qoşulmağa sərf olunacaqdır.

Çap və elektron versiya. Etiraf etməliyik ki, ali təhsil müəssisələri elektron kitablarla yanaşı, çox sayda ədəbiyyatın çap olunmuş versiyalarını da komplektləşdirmək məcburiyyətindədir. İnformasiyanın çap versiyası əvvəlki kimi rəngli illüstrasiyalar üçün əsas daşıyıcı olaraq qalır; Mətnləri çap formasında ekranda olduğundan daha asan oxumaq mümkündür. Elmi və riyazi simvolların təqdim olunması daha mürəkkəb daxili kodlaşdırma və proqramlar tələb etdiyindən onları hələ çap versiyasında ötürmək daha asandır. Digər tərəfdən, elektron məhsullar istifadəçiyə illüstrasiyanın müxtəlif hissələrinin miqyasını dəyişməyə, hipermətn isnadlardan istifadəyə, səs fayllarına və interaktiv mətn elementlərinə girişə imkan yaradır. Hələlik elektron jurnalların arxivləşdirilməsi standartlaşmamışdırsa jurnalların çap versiyası fonlardan çıxarıla bilməz. Jurnalın həm elektron, həm də çap formasının paralel olaraq nəşr edilməsi isə onun qiymətinin yüksək olmasına səbəb olur ki, bu da kitabxanaların öz büdcələrini qənaətlə istifadə etməyə imkan vermir. Buradan aydın olur ki, hələ bir müddət jurnalların elektron versiyası çap versiyasına əlavə olaraq nəşr ediləcək ki, bu da bütün dünyada kitabxanaların müxtəlif tələbatlarına cavab verəcəkdir.

Tam və natamam mətnlər. Kitabxanaçılar və alimlər bəzi nəşriyyatların “tammətn” kimi təqdim etdikləri sənədlərdən narazılıq edirlər. Kitabxanaçılar göstərirlər ki, tibbi jurnalların redaksiyasında olan və tibbi göstəricilərə daxil edilən məktublar “tammətnli” jurnallarda nəşr edilmir. Kimyaçı alimlər də jurnallarda redaksiyaya məktubların olmamasından narahatdırlar, çünki bu məktublarda laboratoriyalarda baş verən qəzalar və sıradan çıxmış avadanlıqlar haqqında məlumatlar verilir. Bir çox tammətnli məqalələrə istifadəçilər üçün çox əhəmiyyətli olan cədvəllər, qrafiklər, yüksək keyfiyyətli foto şəkillər daxil edilmir.

Redaktətmə. İstehlakçı və oxucular əmin olmalıdırlar ki, onların müraciət etdikləri materiallar heç bir dəyişiklik edilmədən olduğu kimi təqdim olunur. Buna görə də hər bir faylın müvafiq olaraq təhlükəsizliyinin təmin

edilməsi vacib şərtidir. Alim məqaləni oxuyan zaman dəqiq bilməlidir ki, bu məqalə bütövdür, referat deyildir.

Əlavə ödəniş. Elsevier kimi qabaqcıl nəşriyyatlar nəşr etdikləri jurnalları tamamlayıcı funksiyalarda təmin etməyə başlamışlar ki, bu da onların qiymətlərinin artımına səbəb olmuşdur: indeksləşdirmə, hipermətn istinadlar, göstəricilər, illüstrasiyalar və s. Bu isə kifayət qədər zəhmət tələb edən, mürəkkəb informasiyanın emalı prosesidir, belə ki, format müxtəlifliyi, daxili kodlaşdırma sxemi, faylların strukturu mövcuddur. Hələlik elektron nəşrlərin tamamlayıcı funksiyalarına aid olan standartlar mövcud deyildir. Bu isə o deməkdir ki, kitabxanalar nəşriyyatların məhsullarının müxtəlifliyi ilə əlaqədar olan problemləri özləri müstəqil olaraq həll etməlidirlər.

Abunə qiymətləri. Kitabxanalarda ümumi qəbul olunmuş stereotip mövcuddur ki, elektron jurnalların nəşri çap nəşrlərindən az olmalıdır. Çünki elektron nəşrlər üçün kağıza, çapa, cildləməyə, mühafizəyə və poçtla göndərmə xərclərinə ehtiyac yoxdur. Lakin bu zaman başqa xərclər meydana çıxır ki, bunlar da texniki təminat, elektron işləmə və tədqiqatla bağlıdır. Hər iki nəşr formasını müqayisə etdikdə kompüterlərin, avadanlıqların yenilənməsinin və bütün heyətin təhsilinin yüksək qiymətlərini nəzərə almaq lazımdır. Nəşriyyatlar xeyriyyə təşkilatları deyildir və onlar öz məhsullarının qiymətlərini özləri üçün daha əlverişli səviyyədə saxlayacaqlar. Belə hadisə də baş verə bilər ki, jurnalların qiymətləri çox yüksələ bilər və kitabxanalar onlar üçün pul ödəməyə razı olmazlar. Bu zaman nəşriyyatlar seriyalı nəşrlər bazarında sıxışdırılacaq və ya tamamilə bazardan çıxmalı olacaqlar. Kitabxanaların narahat olduqları bir məsələ də budur ki, onlar elmi sənədlərə yalnız daxil olmaq üçün pul ödəyirlər, əslində isə bu sənədləri özəlləşdirə bilmirlər. Abunə yazılışından imtina edərlərsə, sərf etdikləri vəsaitin əvəzində onlara heç nə qalmayacaq. Bu zaman onlar hakimiyyət və vergi ödəyicilərinin nəzərində öz xərclərini sübut edə biləcəklərmi? Bu problem elmi konsorsium və şəbəkələrin yaradılması ilə həll edilə bilər. Belə ki, daha nəhəng birliklərin resurslarından korporativ istifadə imkanı yarana bilər.

İnformasiyanın mötəbərliyi. Elektron jurnalların elmi informasiyanın nüfuzlu daşıyıcısı kimi qəbul edilməsi üçün nəşriyyatlar onların nəşrinə çox ciddi yanaşmalıdırlar. Bunun üçün elektron jurnalların məzmun və mahiyyətinə təsir edə biləcək müvafiq təhlükəsizlik tədbirlərinin görülməsi mütləqdir. Eyni zamanda alimlərin bu və ya digər məqalə ilə əlaqədar öz xəbərdarlıqlarını yerləşdirmələrinə imkan yaratmaq lazımdır ki, müəllif buna cavab verə bilsin. Xəbərlər, çat, şəxsi veb-səhifələr şəbəkəsinin mövcud olduğu bir zamanda nəşriyyatlar oxucuları jurnalın kimlər üçün nəzərdə tutulması barədə aydın surətdə məlumatlandırmaq üçün vəsait axtarmalıdırlar. Kitabxanaçılar və alimlər təhsil müəssisələrinin rəhbərliyini inandırmalıdırlar ki, elmi elektron jurnallar çap formasında olan öz analoqları ilə eyni elmi status daşıyırlar.

Lisenzialar və müəllif hüququ haqqında qanunlar intellektual və elmi sənədlərdən vicdanla istifadəni təmin edir. Kitabxanaları bir məsələ narahət edir ki, lisenzialar kitabxanalararası abonementin fəaliyyətini məhdudlaşdırır və bununla da kitabxananın yerləşdiyi ölkənin deyil, jurnalın nəşr olunduğu ölkənin qanunlarına əsaslanır. Digər tərəfdən, kitabxanalar başa düşməlidirlər ki, nəşriyyatlar kommərsiya təşkilatları olduqları üçün öz nəşr etdikləri materialların istifadəsindən gəlir əldə etməlidirlər. Lisenzialaşdırmaya dair danışıqlara təsirlərini artırmaq üçün elmi və akademik cəmiyyətlər konsorsium və şəbəkələrdə birləşməyə başlamışlar.

Arxivləşdirmə. Elektron arxivlərin yaradılması, mühafizəsi bütün nəşr olunan materialların sürətlərinin mühafizəsindən fərqlidir. Belə arxivləşdirmə materiallara daim müraciət olunmasına, yenilənməsinə, onların gələcəkdə də istifadəsinə zəmanət verir.

Lakin mühafizə olunan materialların tamlığına xidmət edən avadanlıqların qiymətləri, mütəxəssislərin əmək haqları, təhlükəsizlik və iqlimə nəzarət sistemlərinin qiymətləri çox yüksəkdir. Bəzi nəşriyyatlar hesab edir ki, onların nəşr etdikləri jurnalların arxiv mühafizəsinə milli kitabxana, böyük universitet kitabxanaları, arxiv mərkəzləri və ya kitabxana koalisiyaları cavabdeh olmalıdır. Elsevier kimi bəzi nəşriyyatlar öz nəşrlərinin arxiv mühafizəsini özləri təmin edirlər.

Müəllif hüquqları problemi. Amerika və Avropada fəaliyyət göstərən müəllif hüquqları haqqında qanunlar əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənir. Əgər hesab etsək ki, elmi məlumat mübadiləsi sərbəst, onların əldə edilməsi isə onlayn olaraq həyata keçirilməlidir, o zaman müəllif hüquqları haqqında yeni qanunlar qəbul edərkən sənədlərin mübadiləsi və əldə edilməsi proseslərinin beynəlxalq aspektləri nəzərə alınmalıdır. Əgər ölkə qanunları müvafiq qanunların daha çox məhdudiyətlər tələb etdiyi digər ölkələrdə istehsal olunan materialların sərbəst eksport olunmasına icazə verirsə, bu zaman hüquqi xaosun yaranması qaçılmazdır. Baxmayaraq ki, intellektual mülkiyyət mühafizə olunmalıdır, lakin bu zaman qanunlar sənədlərin intellektual istifadəsini həddən artıq məhdudlaşdırmamalıdır.

Texniki və texnoloji problemlər: Bu problemlərin həlli ilə əlaqədar olaraq kitabxana-informasiya müəssisəsi maddi-texniki bazasından asılı olaraq aşağıdakı məsələləri həll etməlidir.

- İnformasiya fondunun formalaşdırılması texnologiyasının hazırlanması;
- Məlumatın eyniləşdirilməsi və təsviri-məlumat obyektlərinin seçilməsi, meta informasiyanın effektiv sisteminin yaradılması;
- Məlumatın mühafizəsi və yayılması problemi (məlumatın yayılma sürəti, məlumat fondlarının istifadəsinə nəzarət, hesabat və s.).
- Təşkilati problemlər:

- Elektron kitabxananın işlənməsi və istifadəsi üçün müxtəlif profilli mütəxəssisləri birləşdirən ixtisaslı kollektivlərin yaradılması zərurəti;
- İxtisaslı kadrların çatışmazlığı və onların hazırlanması üçün şəraitin olmaması.
- İqtisadi problemlər:
- Elektron kitabxana yaradılmasının yüksək qiyməti;
- Avadanlıqların yüksək qiymətləri;
- Fondun təşkili və istifadəsinə sərf olunan əmək qabiliyyəti.
- Hüquqi problemlər:
- Elektron kitabxananın statusunun müəyyən edilməsi, elektron kitabxananın hansı hüquq və öhdəlikləri vardır;
- Elektron kitabxanadakı məlumatın statusunun müəyyən edilməsi - məlumatın nüfuzluluğunun təmin edilməsi, onun əslinə uyğun olub-olmaması (əgər yalnız elektron versiyadadırsa), elektron abunə yazılışı;
- Elektron kitabxanada mövcud olan məlumatdan kommersiya məqsədləri üçün istifadə olunması problemi;
- Vətəndaşların məlumat əldə etmək haqqında konstitusiya ilə müəyyən olunmuş hüquqları və məlumatın ayrı-ayrı növlərinin yayılmasına qoyulan məhdudiyyətlərlə bağlı problemlər (şəxsi, gizli və s. məlumatlar).
- Sosial problemlər:
- Elektron məlumatların və elektron kitabxanaların yaradılmasına elmi cəmiyyətin hazır olmaması və öz fəaliyyətlərinə tətbiq edə bilməməsi;
- Müəllim və tələbələrin elektron kitabxanalardan istifadə etməkdə və təhsil prosesində istifadədə az təcrübəli olmaları.

Bütün sadalanan problemlər yalnız bir təşkilat tərəfindən həll edilməsi qeyri-mümkün olan problemlərdir və informasiya texnologiyaları, idarəetmə, hüquq və təhsil sahəsində fəaliyyət göstərən mütəxəssislərin qüvvələrini birləşməsini, imkanların inteqrasiyasını tələb edir. Bu problemlərin həlli eyni zamanda böyük maliyyə və intellektual investisiya tələb edir. Elektron kitabxanaların yaradılmasına lazımi işi peşəkarcasına və keyfiyyətli həyata keçirən ixtisaslaşmış müəssisələr və yaradıcı kollektivlər cəlb edilməlidir. Eyni zamanda dəqiq və aydın konsepsiya və işin effektiv olaraq əlaqələndirilməsi vacibdir. Əks halda gözlənilən nəticənin alınması qeyri-mümkün ola bilər.

Yaxın illərdə informasiya bazarının tənzimlənməsi məqsədi ilə dünya çapında bir sıra hüquqi tədbirlər həyata keçirilməlidir. Bir tip beynəlxalq qanunvericilik bazasının təmin olunması elektron kitabxana resurslarının genişlənməsi və müasir kitabxana-informasiya fəaliyyətinin daha artıq məzmun daşıyacağını müşahidə edəcəyik.

- Müəyyən müddət ərzində bütün şəbəkə elektron kitabxanalara nəzarət olunmalıdır;

- Bu müddətdə EK-ın status və fəaliyyət rəqlamentini təyin edən qanun hazırlanmalıdır;
- EK-ın müəlliflə razılaşma mexanizmi hazırlanmalıdır;
- EK-lar müəllifin razılığı ilə onun əsərlərinə ödənişli giriş etməli və ya məlumatı şəbəkədən çıxarmalıdır.

Elektron kitabxanaların inkişafının vacibliyi milli mədəniyyətin qorunub saxlanması, elmin və təhsilin dinamik inkişafını təmin olunmasının ən əhəmiyyətli üsulu kimi dövlətin həll edəcəyi prioritet məsələlərdən biri olmalıdır.

Ölkəmizdə inkişaf etmiş digər ölkələrlə müqayisədə hələ bu məsələnin geniş miqyaslı həyata keçirilməsi üçün heç bir xüsusi proqramlar mövcud deyildir. Elektron kitabxanaların inkişafı haqqında aydın konsepsiya işlənilib hazırlanmamışdır.

Elektron kitabxanaların yaradılmasının və bu sahədə müvafiq tədqiqatların aparılmasının yeganə düzgün yolu həmin məsələlərin milli və dövlət səviyyəsində həll edilməsidir. Bu sahədə görülən işlər çox profilli olduğundan dilçilik problemləri və rabitə texnologiyalarını da əhatə edir. Eyni zamanda bu istiqamətdə həyata keçirilməli məsələlər əlaqələndirilməsi və böyük həcmdə maddi vəsait tələb olunur.

Ədəbiyyat

1. Xələfov A.A. Kitabxana və cəmiyyət. Bakı, Azərneşr, 2012, 305 s.
2. Mahmudov M.C. Bolonya prosesi problemlər, perspektivlər reallıqlar: [monoqrafiya] /.- Bakı: Elm və Təhsil, 2010.- 503.
3. Kazımi P.F. İnformasiya mühəndisliyi (müasir kitabxana fəaliyyətində). Bakı, BDU, 2013, 235 s.
4. Оганова О.А. Совокупный потенциал академических библиотек как ресурс развития науки, Новосибирск, 2012.
5. www.mendeley.com
6. www.thomsonreuters.com
7. <http://www.wdl.org/ru/>
8. www.gallica.bnf.fr
9. <http://www.neicon.ru>